

Ἐπὶ τῇ ἐπετειῷ τῆς πεντηκονταετίας ἀπὸ τῆς ἱεράς κοιμήσεως τοῦ συγχρόνου Χρυσοστόμου
(+ 5/18.3.1956)

Πόσο μεγάλη καὶ θαυμαστὴ εἶναι ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ!

Ἁγίου Ἐπισκόπου Νικολάου (Βελμύροβιτς)*

...Καὶ «εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ· ἶδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι» (Ἰωάν. α΄ 48).

Τί μεγάλος ἔπαινος! Καί, ἐπὶ πλέον, ἀπὸ ποίου τὰ χεῖλη! Ὅμως, τί σημαίνει «ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστι»; Σημαίνει: ἕνας ἄνθρωπος πλήρης μὲ τὸ ἀντίθετο τοῦ δόλου - μὲ τὸν Θεό: μὲ σκέψεις περὶ Θεοῦ, μὲ λαχτάρα γιὰ τὸν Θεό, μὲ ἀναζήτησι τοῦ Θεοῦ, μὲ προσμονὴ τοῦ Θεοῦ, μὲ ἐλπίδα στὸν Θεό. Εἶναι ἕνας ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος παραδόθηκε στὸν ἕνα Κύριο καὶ Κυβερνήτη - στὸν Θεό, καὶ δὲν θὰ γνωρίσῃ κανένα ἄλλον ἕνας ἄνθρωπος, στὸν ὁποῖον ἡ ἀρχὴ τῆς πονηρίας δὲν βρῆκε τρόπο νὰ ριζώσῃ. Ἀλλὰ αὐτὴ ἡ παραδοχὴ ἀπὸ τὸν Χριστὸ τοῦ Ναθαναὴλ ὡς ἀληθινὸ Ἰσραηλίτη εἶναι ἐπίσης, ταυτόχρονα, παραδοχὴ τοῦ τραγικοῦ γεγονότος, ὅτι ἀπέμειναν ὀλίγοι ἀληθινοὶ Ἰσραηλιταί.

Ἐξ αἰτίας αὐτοῦ, ὁ ἴδιος ὁ Κύριος ἔκραξε μὲ χαρὰ: «ἶδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης»! Ἐδῶ εἶναι ἕνας ἀληθινὸς ἄνθρωπος ἀνάμεσα στοὺς ψευτικούς ἀνθρώπους! Ἐδῶ εἶναι ἕνας, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι μόνον Ἰσραηλίτης κατ' ὄνομα, ἀλλὰ μέχρι βάθους! Ἄν καὶ ὁ Κύριος μποροῦσε ἀπὸ μακρὰ νὰ γνωρίσῃ τὶς ἀμφιβολίες περὶ Αὐτοῦ, τὶς ὁποῖες ὁ Ναθαναὴλ ἐξέφρασε στὸν Φίλιππο, ἐν τούτοις ἐπαινεῖ τὸν Ναθαναὴλ ὡς ἀληθινὸ καὶ ἄδολο Ἰσραηλίτη. Μήπως τὸν ἐπαίνεσε γιὰ νὰ τὸν τραβήξῃ στὸν ἑαυτὸ Του; Ὁχι, διότι αὐτὸς ὁ ὁποῖος βλέπει τὴν καρδιά, δὲν ὑπολογίζει τοὺς λόγους ἀλλὰ τὴν καρδιά. Ἐμεῖς δὲν δυνάμεθα μὲ κανένα τρόπο νὰ ἰδοῦμε, οὔτε νὰ γυρίσουμε τὶς σελίδες τοῦ Εὐαγγελίου καὶ νὰ ἀναγνώσουμε, ὅτι ὁ Ναθαναὴλ ἦταν ἕνας ἄνθρωπος χωρὶς δόλο, ὅμως ὁ Κύριος εἶδε μέσα στὴν καρδιά του καὶ τὸ διάβασε ἐκεῖ. Οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι,

οί όποιοι ήσαν συγκεντρωμένοι γύρω από τον Χριστό, μπορεί να έξεπλάγησαν από αυτούς τους έπαινετικούς λόγους που ό Χριστός είπε, αλλά ό Χριστός άφησε τον χρόνο να αποκαλύψη στους Άποστόλους την αλήθεια του έπαινου Του.

Και ό ίδιος ό Ναθαναήλ έξεπλάγη από αυτό τον άπροσδόκητο έπαινο: *«Λέγει αυτόν Ναθαναήλ· πόθεν με γνώσκεις; άπεκρίθη Ίησους και είπε αυτόν πρό του σε Φίλιππον φωνήσαι, όντα υπό την συκην είδόν σε»* (στ. 49). Κοιτάξτε πώς ό Ναθαναήλ άποδεικνύεται άμέσως ότι είναι ένας άνθρωπος χωρίς δόλο. Ό δολερός άνθρωπος είναι άπασχολημένος με τον έαυτό του και δέν λαμβάνει υπ' όψιν του τους άλλους. Στόν δολερό άνθρωπο ό έπαινος και ή κολακία είναι γλυκά. Άν ό Ναθαναήλ ήταν άνθρωπος δολερός θα ζαλιζόταν από τον έπαινο του Χριστού και θα άρχιζε να Τόν έπαινη, ή από πλασματική ταπείνωση να άρνηται τον έπαινο. Όμως ό Ναθαναήλ ένδιαφερόταν περισσότερο για τον Χριστό παρά για τον έαυτό του. Και έτσι, ούτε άποδεχόμενος ούτε άπορρίπτων τον έπαινο, ό Ναθαναήλ έθεσε μία άνοικτη έρώτηση, με σκοπό να αποκαλύψη την αλήθεια για τον Χριστό: *«πόθεν με γνώσκεις;»*. Συναντάμεθα για πρώτη φορά στην ζωή μας. Άν με καλοϋσες με τό όνομά μου θα μου έδημιουργείτο όλιγότερη έκπληξι, διότι ένα όνομα μπορεί κάπως πιο εύκολα να γνωρισθί και να χρησιμοποιηθί αλλά με καταπλήσσει ότι τόσο γρήγορα γνωρίζεις τό όνομα της καρδιάς μου και της συνειδήσεως - κάτι τό όποιο είναι καλοκρυμμένο από τους ανθρώπους, και τό όποιο ό άνθρωπος μόλις που τό αποκαλύπτει με μεγάλη επιφύλαξι στους στενούς φίλους του. *«Πόθεν με γνώσκεις;»*.

Ό Κύριος του άπήντησε αποκαλύπτοντας ένα δεύτερο, έξωτερικό και όρατό, μυστήριο: *«πρό του σε Φίλιππον φωνήσαι, όντα υπό την συκην είδόν σε»*. Αυτόσ που γνωρίζει τά μυστικά της καρδιάς, δύναται εύκολα να γνωρίζη και τά του σώματος. Και αυτόσ που βλέπει την κίνησι των σκέψεων και άκούει τους μυστηριώδεις ψιθύρους τους έντός του ανθρώπου, θα βλέπη άκόμη πιο εύκολα την κίνησι του σώματος και θα άκούη τους λόγους τους έξερχομένους από τά χείλη του ανθρώπου. Πριν να πλησιάση ό Φίλιππος τον Ναθαναήλ, ό Κύριος τον είδε να κάθεται κάτω από μία συκη και πριν ό Φίλιππος να άποφασίση και να ξεκινήση για τον Ναθαναήλ, ό Κύριος τον είδε και γνώρισε την καρδιά του. Διά της Προνοίας Του, ό Φίλιππος πήγε στόν Ναθαναήλ και τον έκάλεσε να έλθη και να ίδη.

Πώς μπορεί ό άνθρωπος να κρυφθί από τό βλέμμα του Θεού; Υπάρχει κάποιος τρόπος ώστε να δύναται να κρυφθί από την μεγάλη και φοβερά παρουσία Του; Αναλογιζόμενος αυτή την μεγάλη και φοβερά παρουσία, ό Ψαλμωδός στρέφεται στόν Παντογνώστη Θεό και του λέγει: *«Συ έγνωσ την καθέδραν μου και την έγερσίν μου, συ συνήκας τους διαλογισμούς μου από μακρόθεν... ότι ουκ έστι δόλος έν γλώσση μου. Ίδού, Κύριε, συ έγνωσ πάντα,*

τὰ ἔσχατα καὶ τὰ ἀρχαῖα· σὺ ἔπλασάς με καὶ ἔθηκας ἐπ' ἐμέ τὴν χειρὰ σου...
ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω;»
(Ψαλμ. ρλη΄ 2, 4, 5, 7).

Ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ θαῦμα τῆς ἱστορίας στὴν γῆ αὐτή, ὄχι μόνον γιὰ τὰ θαύματα ποῦ ἔκανε καὶ γιὰ τὴν Ἀνάστασί Του, ἀλλὰ ὄχι λιγότερο ἐξ αἰτίας τῆς παν-εναγκαλιζούσης παρουσίας τοῦ πνεύματός Του καὶ τῆς γνώσεώς Του. Ἦταν στὴν γῆ, καὶ ταυτόχρονα ἦταν στὸν οὐρανό. Ἔβλεπε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ταυτόχρονα εἶδε τὸν σατανᾶ νὰ πίπτει ἀπὸ τὸν οὐρανό. Ὅταν συναντοῦσε ἀνθρώπους, μποροῦσε νὰ ἰδῇ τὸ παρελθόν τους καὶ τὸ μέλλον τους. Διάβαζε τὶς σκέψεις τῶν ἀνθρώπων σὰν ἀπὸ ἀνοικτὸ βιβλίο. Ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δοξασμοῦ καὶ τοῦ ἐπαινοῦ Του ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους, ὠμίλησε στοὺς μαθητὰς Του γιὰ τὸ Πάθος Του ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Πάθους Του, ὠμίλησε γιὰ τὴν ἐπερχομένη Του νίκη καὶ δόξα. Παρατηρώντας τὸν μαρμάρينو Ναὸ στὴν Ἱερουσαλήμ, εἶδε τὴν καταστροφή του. Συνωμίλησε μὲ τὸν Μωυσῆ καὶ τὸν Ἡλία ὅπως μὲ τοὺς ζωντανοὺς συγχρόνους Του. Ζῶντας στοὺς περιορισμοὺς τοῦ σώματος, εἶδε ὅλα ὅσα ἔγιναν στοὺς οὐρανοὺς, καὶ ἄκουσε τὴν συζητήσι μεταξύ τοῦ ἁμαρτωλοῦ πλουσίου στὴν κόλασι μὲ τὸν Ἀβραάμ στὸν Παράδεισο. Εἶδε ἀπὸ μακρυνὰ ποῦ ἦταν δεμένα ὁ ὄνος μὲ τὸ πουλάρι του καὶ ἔστειλε τοὺς μαθητὰς Του νὰ Τοῦ τὰ φέρουν. Εἶδε ἀπὸ μακρυνὰ τὸν ἄνθρωπο στὴν πόλι «κεράμιον ὕδατος βαστάζοντα», καὶ ἔστειλε τοὺς μαθητὰς Του νὰ συναντήσουν αὐτὸ τὸν ἄνθρωπο μὲ τὴν ἐντολή νὰ προετοιμάσῃ τὸ Πασχάλιο Δεῖπνο γι' Αὐτόν. Ὁ χρόνος δὲν μποροῦσε νὰ τοποθετήσῃ κάποιον πέπλο πρὸ τῆς πνευματικῆς Του ὁράσεως. Ἔβλεπε ὅλα ὅσα γίνονταν καὶ ἐπρόκειτο νὰ γίνουν, σὰν νὰ συνέβαιναν ἐνώπιον τῶν ὀφθαλμῶν Του. Ὁ χῶρος δὲν εἶχε σημασία γι' Αὐτόν. Ὅ,τιδήποτε συνέβαινε, ὅπουδήποτε στὸν κόσμον, τὸ ἔβλεπε σὰν νὰ γινόταν ἐνώπιον τῶν σωματικῶν Του ὀφθαλμῶν. Ὅ,τιδήποτε γινόταν σὲ ἓνα κλειστὸ χῶρο, ἦταν σὰν νὰ γινόταν σὲ ἓνα ἀνοικτὸ πεδίο. Καὶ ἀκόμη, ὅ,τιδήποτε γινόταν στοὺς πιὸ κλειστοὺς χώρους - στὶς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων - ἀποκαλυπτόταν καὶ ἀνοιγόταν στὸ βλέμμα Του.

Αὐτὴ ἡ παρουσία τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ σὲ ὅλα τὰ μέρη καὶ ἡ παντογνωσία Του ἐξέπληξε τὸν Ναθαναὴλ ὄχι ὀλιγότερο ἀπὸ ὅτι τὸν Πέτρο ἡ ψαριά στὴν λίμνη καὶ τοὺς ἄλλους μαθητὰς τὸ βάδιμά Του ἐπὶ τοῦ ὕδατος καὶ ἡ κατάπαισις τοῦ ἀνέμου καὶ τῆς θυέλλης. Ὁ Κύριος, γνωρίζοντας τὶς καρδιὰς τῶν ἀνθρώπων, ἤξερε ποιά ἀπὸ τίς θεῖες δυνάμεις Του θὰ ἐπιδροῦσε πιὸ ἰσχυρὰ στὸν κάθε μαθητὴ ξεχωριστά. Ἄν ὁ Πέτρος ἦταν περισσότερο κατάπληκτος ἀπὸ τὴν δύναμί Του ἐπὶ τῆς φύσεως, ὁ Ναθαναὴλ ἦταν, ὅπως βλέπουμε, περισσότερο κατάπληκτος ἀπὸ τὴν ἀντίληψί Του καὶ ἀπὸ τὴν παντογνωσία Του. Γνωρίζων ὅλα αὐτά, ὁ Κύριος χρησιμοποίησε αὐτὴ τὴν

παντογνωσία για να ασκήση την θεία Του οικονομία πρὸς σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου.

Ίσως ὁ Φίλιππος νὰ ἦταν ἱκανὸς νὰ τὸ διακρίνη αὐτὸ κατ' ἐκεῖνες τὶς πρῶτες ἡμέρες τῆς ἀποστολῆς του, καὶ ὅταν εἶπε στὸν Ναθαναὴλ «ἔρχου καὶ ἴδε!» ἦταν πεπεισμένος, ὅτι ὁ πάνσοφος καὶ παντοδύναμος Κύριος θὰ ἀπεκαλύπτετο στὸν Ναθαναὴλ μὲ τὸν πιὸ κατάλληλο τρόπο στὸ πνεῦμα καὶ τὸν χαρακτήρα τοῦ Ναθαναὴλ. Εἶχε ἴσως μόνον μιὰ θαμπὴ προαίσθησι αὐτοῦ, τὸ ὁποῖο γνώρισε καθαρὰ ἀργότερα - τῶν ἀναριθμητῶν καὶ θαυμαστῶν μυστηρίων, τὰ ὁποῖα ἦσαν κρυμμένα στὸ ἀσθενές, ἀνθρώπινο στήθος τοῦ Ῥαββὶ του. Πράγματι, **μυστήρια πλατύτερα ἀπὸ τοὺς οὐρανοὺς καὶ μεγαλύτερα ἀπὸ τὸν χρόνον ἦσαν κρυμμένα στὸ στήθος τοῦ Θεανθρώπου!** Ἐνῶ γὰρ, ἀπεκάλυψε καὶ ἔδειξε Χριστὸς ὁ Κύριος ἕνα χιλιοστὸ ἀπὸ αὐτὰ τὰ μυστήρια καὶ τὶς δυνάμεις πού ἐκρῦπτοντο ἐντὸς Αὐτοῦ; Βεβαίως, ὄχι. Ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν μυστηρίων Του ἔχουν παραμείνει κεκαλυμμένα καὶ ἀθέατα, γιὰ νὰ ἀποκαλυφθοῦν καὶ νὰ δειχθοῦν στοὺς Ἁγίους στὴν Οὐράνιο Βασιλεία Του. Ὑπῆρχε τέτοια δύναμι σὲ Αὐτόν, ὥστε δὲν κατέβαλε προσπάθεια προκειμένου νὰ θαυματουργῇ μᾶλλον συγκρατοῦσε τὸν ἑαυτὸ Του, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτελῇ τόσο πολλά. Εἶπε, ἀπεκάλυψε καὶ ἔκανε τόσα μόνον, ὅσα ἦσαν ἀναγκαῖα γιὰ τὴν σωτηρία μας, χωρὶς πίεσι ἢ ἀναγκασμὸ στὴν θέλησί μας, διὰ τῆς ἐλευθέρως μας ἐκλογῆς καὶ ἐλευθέρως ἀποφάσεως.

Ὅμως, ἂς ἰδοῦμε τὸν Ναθαναὴλ, ἔκκληκτο, νὰ ἀπαντᾷ στὸν Κύριο: *«ἀπεκρίθη Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ ῥαββὶ, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, σὺ εἶ ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ!»* (στ. 50). Αὐτὰ ἐλέχθησαν ἀπὸ τὰ ἴδια ἐκεῖνα χεῖλη, τὰ ὁποῖα μόλις πρὸ ὀλίγου εἶχαν εἰπεῖ στὸν Φίλιππο: *«ἐκ Ναζαρετ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι;»* (στ. 47). Τί θαυμαστὴ ἀλλαγὴ! Τί θαυμαστὸ κῦμα χαρᾶς! Ὡς, ἀδελφοί μου, **πόσο μεγάλη καὶ θαυμαστὴ εἶναι ἡ παρουσία τοῦ Θεοῦ!** Δὲν ὑπάρχουν λόγια πού νὰ μποροῦν νὰ ἐκφράσουν τοῦτο, ἢ χέρια πού νὰ μποροῦν νὰ τὸ περιγράψουν, **ἀλλὰ ὑπάρχουν καρδιές πού μποροῦν νὰ τὸ αἰσθανθοῦν,** καὶ αἰσθανόμενες αὐτὸ **νὰ χαροῦν** ὅπως τὴν πρωϊνὴ δροσοσταλίδα πού συναντᾷ τὶς ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου.

Αὐτὸ τὸ γεγονὸς δὲν εἶναι ἕνας ἀρκετὰ πειστικὸς λόγος γιὰ τὸν Κύριο, ὥστε νὰ ἐνδύσῃ τὸν ἑαυτὸ Του μὲ ἀνθρώπινη σάρκα, καὶ νὰ ἐμφανισθῇ ὡς ἕνας ἀδύνατος ἄνθρωπος χάριν τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου; Ποιὸς θὰ μποροῦσε νὰ ὑποφέρῃ τὴν παρουσία Του ὡσὰν ἑνὸς πυροφόρου Ἀγγέλου; Καὶ ἐπὶ πλέον, ἂν ἐμφανιζόταν ὡς Θεὸς στὴν αἰώνιο δύναμι καὶ δόξα Του, μὴ ἐνδεδυμένος ἢ καλυπτόμενος μὲ τὸ πέπλο τῆς σαρκός, ποιὸς θὰ μποροῦσε νὰ Τὸν ἰδῇ καὶ νὰ ζῆσῃ; Ποιὸς θὰ εἶχε ἀκούσει τὴν φωνὴ Του καὶ δὲν θὰ γινόταν στάκτη; Δὲν θὰ μεταβαλόταν ὀλόκληρη ἡ γῆ σὲ σκόνῃ ἀπὸ τὴν ἐγγύτητα τῆς ἀνάσας Του;

Κοιτᾶτε τὴν δύναμι τῆς συγκαλυμμένης παρουσίας Του πῶς, σὲ μιὰ

στιγμή, ἡ καρδιά καὶ οἱ σκέψεις τοῦ ἀνθρώπου ἀλλάζουν! Ποῖός θὰ μπορούσε νὰ φαντασθῆ ὀλίγα μόνον λεπτὰ ἐνωρίτερα ἀπὸ αὐτὴ τὴν συζήτησι μεταξὺ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Ναθαναήλ, ὅτι ὁ τελευταῖος θὰ ὠμολογοῦσε ὅτι αὐτὸς ὁ «υἱὸς τοῦ Ἰωσήφ» ἦταν Ῥαβδί, Υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ; Καὶ ἂν ὁ Ναθαναήλ, τὴν στιγμὴ ἐκείνη, ἴσως νὰ εἶχε τὴν σκέψι ὅτι ὁ Βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ ἦταν ἓνας ἐπίγειος βασιλεὺς, ὥστε νὰ εἶναι συνεπὴς πρὸς τὴν κοινὴ πίστι τῶν καιρῶν του περὶ τοῦ Μεσσίου, αὐτὸ ἦταν γιὰ τὴν ἑναρξί τῆς ὁμολογίας τοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν ἀκολούθησί Του περισσότερο ἀπὸ ἀρκετό. Ἐπιπρόσθετα, ὁ Ναθαναήλ τὸν ἀπεκάλεσε ἐπίσης Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, διὰ τοῦ ὁποίου ἐτοποθέτησε τὸ Πρόσωπο τοῦ Χριστοῦ πολὺ ὑψηλότερα ἀπὸ τὴν κοινὴ κατανόησί Του ὡς συνηθισμένου, ἐπιγείου βασιλέως στὸν θρόνο τοῦ Δαβίδ. (...)

(*) Ἀπόσπασμα Ὁμιλίας «*Ἡ Μεγάλῃ Νηστεία - Κυριακὴ Πρώτη: Τὸ Εὐαγγέλιο γιὰ τὴν Παντογνωσία τοῦ Κυρίου καὶ τὸν ἄνθρωπο δίχως Δόλο*». Μετάφρασις ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ (Nikolai Velimirovic, Bishop of Ochrid, *Homilies*, Vol. I, pp. 140-143, Lazarica Press, Birmingham 1996).